

VÅGA
VISA

SAMVERKAN OM UTVÄRDERING

Pysslingen

**Hedvigslunds förskola
Nacka kommunen**

**Inger Dobson, Ekerö
Kristina Laestander Roos, Nacka**
Vecka 48, 2015

Innehållsförteckning

VÅGA VISA	3
FAKTADEL	4
OBSERVATIONENS METOD	4
SAMMANFATTNING	5
<i>Sammanfattande slutsats</i>	5
<i>Starka sidor</i>	6
<i>Förbättringsområden</i>	6
MÅLOMRÅDEN	7
<i>Normer och värden</i>	7
<i>Utveckling och lärande</i>	10
<i>Ansvar och inflytande för barn</i>	16
<i>Förskolechefens ansvar</i>	18
JÄMFÖRELSE MED TIDIGARE OBSERVATION	22
REFERENSER	22
Kommentar från förskolans ledning till observationsrapporten	23

VÅGA VISA

VÅGA VISA är ett utvärderingssamarbete inom utbildningsområdet mellan Danderyd, Ekerö, Nacka, Sollentuna, och Upplands Väsby.

Syftet med VÅGA VISA är att öka måluppfyllelsen i förskola och skola genom att utvärdera verksamheten på uppdrag av de politiska nämnderna i respektive kommun.

Metoderna omfattar idag tre delar: kundenkät, pedagogers självvärdering samt kollegiala observationer, och genomförs i både kommunala och fristående förskolor, grundskolor och gymnasieskolor.

VÅGA VISA:

- baseras på läroplaner för förskola och skola
- utgår från ett barn- och elevperspektiv
- stödjer det systematiska kvalitetsarbetet
- jämför kommunernas förskolor och skolor
- sprider goda exempel och bidrar till lärande och utveckling

Observationer inom Våga Visa

Observationerna genomförs av erfarna pedagoger och skolledare med pedagogisk högskoleutbildning. Observatörerna bildar lag som besöker en förskola i en annan kommun. Observationerna utgår från läroplanerna och gäller följande målområden:

- Normer och värden
- Utveckling och lärande
- Ansvar och inflytande för barn
- Förskolechefens ansvar

Observatörerna skriver en rapport där de beskriver och bedömer förskolans arbete och resultat inom målområdena, baserat på

- Observationer i verksamheten
- Intervjuer med personal och skolledning samt samtal med barn
- Förskolans styrdokument

Även fördjupade observationer kan genomföras, när kommunen beslutat om det. I fördjupade observationer avser observationen ett par av målområdena och eventuellt särskilda frågeställningar.

Mer information finns på VÅGA VISA:s hemsida på www.ekero.se/vagavisa

FAKTADEL

Fakta om enheten

Förskolan/delenhetens namn:	Hedvigslund
Är verksamheten kommunal eller fristående? Om fristående ange ägare.	Fristående Pysslingen Förskolor och Skolor AB
Antal avdelningar.	4
Ev. profil på förskolan.	-

Statistik

Antal barn:	81
Antal pedagoger i barngrupp	16
Antal barn per pedagog (omräknat till heltidstjänst)	6
Antal legitimerade förskollärare.	3 + 1 väntandes på legitimation

Organisation /Ledning

Hur är ledningen organiserad? (finns ledningsgrupp, andra ledningsfunktioner)	Det finns ett ledningsteam bestående av förskolechef, biträdande förskolechef, utvecklingschef och intendent. På förskolan finns en platsansvarig som arbetar utifrån delegation från ledningsteamet. Det finns en lärandegrupp bestående av avdelningsansvariga som möts en gång i veckan. Någon ur ledningsteamet är med under dessa möten utifrån behov.
Ledningsresursens årsarbetstid på förskolan.	Förskolechef 20% Biträdande förskolechef 20% Utvecklingschef 20% Intendent 10%

OBSERVATIONENS METOD

Två observatörer besöker förskolan under fyra dagar.

Före observationen läser vi i förskolans styrkort och på förskolans hemsida.

Vi besöker förskolans samtliga avdelningar.

Vi observerar flera av förskolornas aktiviteter såsom rutinsituationer, samlingar, aktiviteter, utevistelse och skogsutflykt.

Vi intervjuar ledningsteamets biträdande förskolechef och utvecklingschef under vår första dag och har ett avslutande samtal med förskolechef och biträdande förskolechef sista observationsdagen.

Vi intervjuar tre förskollärare med avdelningsansvar och en barnskötare.

Vi samtalar med flera pedagoger och barn under vårt besök.

SAMMANFATTNING

Sammanfattande slutsats

Hedvigslunds förskola är belägen mitt i ett nybyggt område i Älta med närhet till parker och skogsområden. Verksamheten startade 2011. Förskolan tillhör Pysslingen förskolor och skolor AB och är en av fem förskoleenheter inom ett närliggande geografiskt område. En ny organisation inom Pysslingen innebär att dessa fem förskolor har ett gemensamt ledningsteam bestående av förskolechef, biträdande förskolechef, utvecklingschef och intendent. Dessa har olika roller och uppgifter fördelade tidsmässigt i de olika förskolorna.

Vi möter glada, nyfikna barn och pedagoger som trivs tillsammans och som visar ett respektfullt förhållningssätt mot barnen och varandra. Pedagogerna är engagerade, fokuserade och sätter barnen i centrum. Deras arbetssätt, metoder och utformning av miljön bidrar till ett mångsidigt och stimulerande lärande såväl inomhus som utomhus.

Barnen har stort inflytande och ges ansvar för sin vardag. På förskolan finns en genomtänkt struktur för varje dag med rutiner, aktiviteter och gruppindelningar. Pedagogerna är flexibla och lyssnar in barnen varje morgon för att därefter mer detaljplanera dagen. Barnen arbetar i mindre grupper tillsammans med sina pedagoger och de vistas ofta i närliggande skogsområden, där de tar tillvara på naturens möjligheter för utveckling och lärande.

Ledningsteamets medlemmar är mycket engagerade och fokuserar på förskolans utvecklingsarbete där pedagogerna ges delaktighet och inflytande i arbetet.

Förskolan behöver ytterligare fördjupa sitt värdegrundsarbete i syfte att barnen ska känna sig trygga i relationerna med varandra. Likaså behöver arbetsron för de äldre barnen i matsalen ses över. Den pedagogiska dokumentationen behöver bli synligare för barnen och ge dem större möjligheter att själva reflektera och ta del av sitt lärande.

Alla pedagoger behöver få samma möjligheter att använda sig av de olika tillvägagångssätt som Pysslingens digitala verktyg grundar sig på i syfte att alla barn ska erbjudas ett likvärdigt innehåll för sitt lärande.

Starka sidor

Pedagogerna har ett respektfullt förhållningssätt mot barnen och varandra. De är engagerade, fokuserade och sätter barnen i centrum.

Normer och värden

Pedagogernas arbetsätt, metoder och utformning av miljön stimulerar barnen till ett mångsidigt och stimulerande lärande.

Utveckling och lärande

Barnen har inflytande i verksamheten och de ges möjlighet till ansvarstagande i sin vardag.

Ansvar och inflytande

Förskolechef och ledningsteam fokuserar på förskolans utvecklingsarbete och ger pedagogerna delaktighet och inflytande i det arbetet.

Förskolechefens ansvar

Förbättringsområden

Fortsatt utveckling av arbetsklimatet angående respektfullt bemötande mellan barnen och arbetsron vid lunchen i matsalen för de äldre barnen.

Normer och värden

Den pedagogiska dokumentationen kan utvecklas genom att synliggöra lärprocesser och ge barnen större möjligheter att själva reflektera och ta del av sitt lärande.

Utveckling och lärande

Situationen inomhus vid lämning av barnen under tidig morgon behöver förbättras så att både barn och föräldrar ska känna sig sedda och bekräftade i lämningsituationen.

Ansvar och inflytande, Förskolechefens ansvar

Alla pedagoger behöver få samma möjligheter att använda sig av de olika tillvägagångssätt som Pysslingens digitala verktyg grundar sig på i syfte att alla barn ska erbjudas ett likvärdigt innehåll för sitt lärande.

Förskolechefens ansvar

MÅLOMRÅDEN

Normer och värden

Beskrivning

Värdegrundsarbetet

Förskolan har en *Plan mot diskriminering och kränkande behandling*. I planen finns utvärdering av föregående år samt kartläggningar och planerade åtgärder för innevarande år. Pedagoger, barn och föräldrar har på olika sätt varit delaktiga i planens förebyggande och åtgärdande delar samt utvärderingar. Planen utvärderas årligen, berättar biträdande förskolechefen och den finns tillgänglig för föräldrarna. Vi uppfattar att pedagogerna på alla avdelningarna ser barnens lika värde och ger barnen samma möjlighet till lärande utifrån deras olika utvecklingsbehov.

Ett exempel på metoder som utmanar traditionellt könsrollstänkande är de uppsatta bilder föreställande olika *Super – mjuka – hjältar* där rollerna är könsöverskridande och där ”hjältar” bland annat bakar bullar eller går och handlar. En pedagog berättar att barnen får välja bild att måla och att de samtalar om bildernas betydelse. För övrigt ser vi inte i verksamheten eller i miljön metoder med normkritiskt tänkande i någon större utsträckning. Pedagoger säger att genusarbetet behöver vidareutvecklas på avdelningarna och att de köpt in litteratur med tillhörande handledning som stöd i det arbetet. På förskolan finns också en utbildad genuspedagog som handleder kollegor.

Förskolan har *Livsstil och hälsa* som ett gemensamt projekt. Under hösten fokuserar alla avdelningar på ett värdegrundsarbete som ska ge både varje enskilt barn och gruppen stöd i att utveckla samarbetsförmåga och förståelse för varandra.

På avdelningarnas väggar finns beskrivna metoder som stöder värdegrundsarbetet: ”kompissol, gruppstärkande lekar, uppmuntra barnen att ta hjälp av varandra och uppmuntra samarbete”. Vi ser Kompissolar där barnen beskriver hur en bra kompis ska vara och lekstunder då barnen, utifrån sin förmåga, samarbetar och delar med sig till varandra. Ute ser vi pedagogernas planerade gruppstärkande lekar med barnen.

På avdelningarna har de ett projekt om *Känslor* som en del i värdegrundsarbetet. Vi är med när en grupp yngre barn väljer färger och målar känslan *Glad*. En pedagog berättar att barnen före skapandestunden får se en rad bilder på glada nallar och att de pratar om varför nallarna är glada. För de yngsta barnen finns stora bilder uppsatta föreställande ansikten som är glada, ledsna och arga som barnen tittar och pekar på. På samlingen sjunger de om glada och arga älgar.

På en av de äldre barnens avdelningar visas deras arbete om känslor med foton av dem själva när de ser glada respektive ledsna ut. Barnen har funderat på frågan ”Vad blir vi glada för?”. Och svarat exempelvis: ”När jag ser en regnbåge och hoppar studsmatta”. På frågan ”Vad blir vi ledsna för?” har barnen bland annat svarat: ”När jag inte får äta godis, när min pärlplatta går sönder”, ”när jag ramlar”.

På en av de yngre barnens avdelningar finns dokumenterat på en vägg ”Alla barns rätt och barnens tankar om vad alla barn har rätt till”. En liten mjukishund har fått barnen att reflektera över: ”Vad behöver hunden för att må bra”? Barnen har ritat och berättat att hunden bland annat behöver: ”hus, mat, leksaker, ett namn och en kompis”. Barnen har tillsammans tillverkat olika saker till hunden som de kallar Kling.

Förhållningssätt

Vi uppfattar att pedagogerna har ett jämlikt förhållningssätt till barnen och ger dem möjlighet till allsidig lek oavsett kön. De är nära barnens lek, frågar dem ofta vad de vill göra och lyssnar på dem. Pedagogerna pratar med, som vi uppfattar, en lugn och vänlig samtalston med barnen och sätter sig ofta ner i deras nivå när de pratar med dem.

Vi ser många tillfällen då de yngre barnen leker i närheten av varandra och även tillsammans. De äldre barnen samarbetar i olika leksituationer, flickor och pojkar tillsammans, men vi ser också ofta flick- respektive pojkgrupper i lekarna. Vid några tillfällen på olika avdelningar uppfattar vi att barnen inte har ett respektfullt bemötande mot varandra. Vi ser när ett barn vill vara med och leka med två andra barn och inte får det och vid ett par leksituationer då barn säger stopp, men inte blir lyssnad till av andra barn.

Vid konflikter mellan barnen finns pedagogerna till hands när de behöver hjälp att reda ut det som hänt. Vid en lekstund uppstår en konflikt mellan två barn och en pedagog är i barnens närhet. Hon ger barnen tid, frågar dem vad som hänt och pratar med dem om situationen som uppstått. Hon lyssnar på dem och efter en stund frågar hon dem ”hur känns det nu”? Ena barnet säger att det känns bra, medan det andra barnet säger att hon/han är arg fortfarande. Pedagogen visar sin respekt genom att säga: ”Jag förstår det, det kan kännas så. Du kanske vill vänta en stund?” Efter ytterligare en stund börjar de två barnen leka med varandra igen.

Pedagogerna säger att de trivs mycket bra i arbetslaget och att de ofta samarbetar och stöttar varandra. I verksamheten delar de på arbetsuppgifter exempelvis när de har tvärgrupper i projekten. Vi uppfattar att pedagogerna har ett respektfullt förhållningssätt mot varandra och vi ser planerade aktiviteter mellan avdelningarna och samarbete mellan pedagogerna.

Arbetsklimat för barn

Vi uppfattar att det råder lugn och arbetsro på förskolans alla avdelningar. Pedagogerna delar konsekvent barnen i mindre grupper och pedagogerna fördelar arbetsuppgifter mellan sig. Det finns dagliga rutiner och en struktur att följa som barnen känner till. Vi frågar både yngre och äldre barn exempelvis vad de ska göra efter lunchen eller efter vilan och de vet det.

När pedagogerna sätter gränser uppfattar vi att det stöder barnens olika förmågor till såväl hänsynstagande mot andra barn som att öka deras medvetande om de regler och normer som gäller i en grupp och vad som är rätt respektive fel. Vi ser att pedagogernas gränssättningar i exempelvis samlingar, matsituationer och lekstunder skapar lugn och samarbete mellan barnen i gruppen. I andra situationer, med en otydlighet från pedagoger gentemot barnen om vad de tillåts göra och inte göra, uppfattar vi mer av oro och det uppstår en ojämlikhet bland barnen i gruppen.

Barnen äter i mindre grupper antingen vid något bord på avdelningarna eller i förskolans matsal. De yngre barnen äter tidigare än de äldre barnen. Vi uppfattar att de yngre barnens matsituation i matsalen är lugn och samtalen lågmälda. När de äldre barnen därefter äter i matsalen är de betydligt fler och ljudnivån höjs avsevärt. Samtidigt som de äldre barnen äter passerar de yngre barnen genom matsalen till sin utevila, vilket vi uppfattar kan medverka till viss oro vid matborden.

Bedömning i text

Det finns i hög grad en gemensam och förankrad syn på värdegrunden bland pedagogerna och det bedrivs ett systematiskt och medvetet arbete mot diskriminering och kränkande behandling med Likabehandlingsplanen som utgångspunkt.

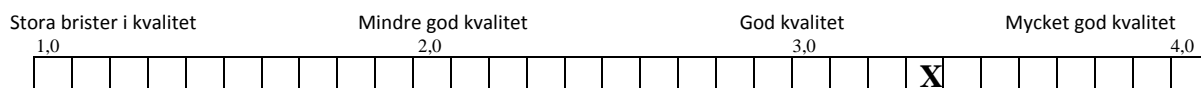
Det finns till stora delar ett aktivt arbete med att utveckla en förståelse för alla människors lika värde. Metoder som utmanar traditionellt könsrollstänkande i enlighet med läroplanens intentioner kan utvecklas ytterligare.

Det finns i hög grad ett respektfullt förhållningssätt gentemot barnen. Pedagogerna är engagerade, fokuserade och sätter barnen i centrum, vilket skapar trygghet för barnen.

Verksamheten präglas till stora delar av ett arbetsklimat som gynnar barnens lärande. Dock behöver pedagogerna utveckla arbetssätt som bidrar till att barnen allt mer uppträder respektfullt och accepterande mot varandra.

Under måltider för de äldre barnen är ljudnivån hög pga att det är många barn som äter samtidigt och att de yngre barnen som ska sova måste passera matsalen under pågående lunch.

Bedömning enligt skala¹

1.0 ¹ Stora brister i kvalitet

Verksamheten har stora förbättringsbehov

2.0 Mindre god kvalitet

Verksamheten bedöms sammantaget ha mindre god kvalitet och har flera förbättringsområden

3.0 God kvalitet

Verksamheten har i huvudsak god kvalitet med vissa förbättringsområden.

4.0 Mycket god kvalitet

Verksamheten uppvisar goda lösningar och förhållanden som visar att den kommit långt i sin strävan att nå målen.

Utveckling och lärande

Beskrivning

Hur förskolan arbetar för att skapa förutsättningar för utveckling och lärande

Förskolan arbetar efter förskolans läroplan, Lpfö 98/10, skollagen och Pysslingens interna styrdokument. Vi ser dokumentationer på väggarna där pedagogerna beskriver och tydliggör hur de arbetar mot målen. Varje avdelning har ett veckoschema uppsatt som visar dagarnas grundstruktur med aktiviteter, gruppindelningar och rutiner. Pedagogerna lyssnar på vad barnen vill göra på morgonen för att därefter mer detaljplanera dagen.

På en av de äldre barnens avdelningar ser vi en dokumentation med temat *Jaget/närmiljön*. Pedagogerna föreslår att barnen ska rita sina hus men de tycker att de ska gå hem till dem istället och fotografera husen, vilket de gör. Barnen får visa vägen och berätta vad deras gata heter och vilket gatunummer de har. På förskolan gör de en karta och sätter upp foton av husen på respektive plats. De fortsätter att arbeta med detta och utvecklar projektet till att bli en prat om barnens familjemedlemmar. Barnen är intresserade, de får kunskaper om sin närmiljö, samarbetar och lär sig att förstå olika avståndsbegrepp, säger en pedagog.

Pedagogerna berättar att de ständigt arbetar med att utveckla barns språk. De enskilda mötena som till exempel vid måltider och vid av- och påklädning, används till att samtala och reflektera tillsammans med barnen. Pedagogerna använder rim och ramsor, sjunger mycket och läser dagligen böcker tillsammans med barnen. En avdelning har tagit fasta på barnens intresse för att läsa böcker och har startat ett bokprojekt. Vi läser en beskrivning om detta där mål och syfte beskrivs. Barnen får, en i taget, en tygpåse med sig hem i vilken de ska lägga en bok och ta med tillbaka till förskolan. Vi är med på en samling när ett barn presenterar sin bok. Pedagog och barn kommunicerar boken och pedagogen avslutar med att läsa den för alla barn.

Vi är med på en annan samling tillsammans med de yngsta barnen när en pedagog använder tecken samtidigt som hon kommunicerar med barnen, vilket ger en ytterligare dimension till det talade språket. Barnen ser intresserade ut och gör flera av de tecken som pedagogen visar. På avdelningarna finns både alfabet och siffror uppsatta på väggar.

På förskolans avdelningar ser vi hur de kontinuerligt arbetar med matematik. Här finns material och dokumentationer som visar detta. Det finns exempelvis timglas i olika storlekar, dunkar som är lätta eller tunga, burkar med siffror med samma antal figurer och konstruktionsmaterial av olika slag. Vi ser också barn som tillsammans bygger och konstruerar med olika material, hur de mäter, räknar och jämför olika former för att hitta gemensamma lösningar. Vi är med när fyra barn tillsammans med en pedagog gör play doh-deg. Här får de både mäta, räkna och samarbeta.

Under en samling med de yngre barnen tar pedagogen fram bilder på ett barn i taget som de sjunger om i sin samlingssång. Därefter räknar de hur många barn som är på förskolan och hur många som är hemma genom att lägga färgade klossar på korten. De räknar klossarna och bygger torn av dem och jämför stor, liten och mittemellan. Vi ser flera barn som lägger pärlplattor. Barnen får färdiga mallar med olika motiv och färger föreställande exempelvis tomtar och snögubbar. De räknar antal pärlor, jämför och tänker ut hur de ska lägga pärlorna. Flera barn sitter länge och arbetar med detta.

Ute på gården finns flera odlingslådor. Pedagogerna berättar att de bland annat planterar solrosor, morötter och sätter potatis i lådorna som de sköter om tillsammans med barnen. De tar ofta ut vatten som de leker och experimenterar med och undersöker kemiska processer, vilket vi också ser på dokumentationer med text och bild.

Pedagogerna berättar att förskolan köper in ekologiska råvaror och att barnen erbjuds mycket frukt och grönsaker. Matavfall skrapas ner i en påse som lämnas för återvinning. Som ett led i förskolans temaarbete med livsstil och hälsa har pedagogerna planer på att till nästa termin arbeta med *Grön Flagg*².

Alla förskolans avdelningar besöker kontinuerligt skogen, ofta uppdelade i mindre grupper. En grupp med yngre barn går med sina pedagoger till skogen och läser där om trollen Trulls som bor i en skog med sin familj och är rädd för människor. Barnen får skapa egna troll som de tror att de ser ut. De skapar tillsammans, av naturmaterial som de tar med från skogen, en egen trollskog på förskolan där deras troll får flytta in. Även de äldre barnen har tillsammans skapat en skog efter att ha läst samma saga.

Vi ser pedagogerna använda sig av estetiska arbetssätt som stöder barnens lärande. På avdelningarna finns ateljéer med tillgängligt, och som vi uppfattar, inspirerande material. Barnen skapar fritt eller i samband med olika projektarbeten.

Hur modern teknik integreras i lärandeprocessen

Pedagoger berättar för oss att det finns lärplattor på avdelningarna. De används till att fotografera, att filma med, söka fakta, lyssna på musik och spela utvalda pedagogiska spel. Pedagogerna sätter upp fotografier tillsammans med några barn som de komponerat ihop till ett collage med hjälp av en app. Några barn hjälper till att skriva ut bilderna och hämtar dem ur skrivaren. Pedagogerna har också börjat använda QR-koder³ som de kopplar till små filmer med musik, sagor, rim- och ramsor. En avdelning har gjort en adventskalender med koder. Bakom koderna döljer sig antingen sånger, sagor eller små uppdrag som barnen kommer att få utföra, berättar en pedagog. De äldre barnen kan också få färglägga bilder av till exempel raketer som de kodar av med en app. Bilden visas då tredimensionellt och raketerna flyger iväg.

Vi ser inte att barnen för övrigt använder sig av modern teknik för att reflektera över sitt lärande i vardagen, inte heller att barnen genom modern teknik lär sig att vara kritiskt granskande.

---

² Ett verktyg och en certifiering som drivs av Håll Sverige Rent

³ En streckkod som används för att lagra kodad information och kan avläsas av en scanner.

Hur verksamheten anpassas till barn i behov av särskilt stöd

På förskolan finns en plan *Rutiner för särskilt stöd*. Här kan vi läsa att målet är: “En förskola som möter barns olikheter med stor variation i val av arbetsmetoder, engagemang, respekt, lyhörddhet och kunskap”. Planen beskriver vad skollagen kräver, hur förskolans lärmiljö kan utformas, och om synsätt. För att kunna upptäcka och åtgärda behovet behöver det finnas en tydlig arbetsprocess som beskriver fem steg: “Uppmärksamma, utreda, dokumentera, åtgärda och utvärdera.”

Pedagogerna berättar att de har stort stöd av utvecklingschefen i detta arbete. De gör en gruppkartläggning vid höstterminens början och om de då finns ett särskilt behov görs en kartläggning på individnivå. Arbetet sker alltid i samarbete med berörda föräldrar påpekar förskolechefen. De kan också få specialpedagogiskt stöd från Pysslingen.

Vid behov kan förskolan också söka ekonomiskt stöd samt konsultera exempelvis talpedagog, psykolog eller specialpedagog från kommunen.

Hur verksamheten anpassas efter barn med annat modersmål

På förskolan finns en plan för modersmålsstöd som beskriver förskolans arbete. Här läser vi att det t ex finns böcker och musik på aktuella språk, att pedagogerna hämtar kunskap om de olika nationaliteterna, att de använder digitala hjälpmedel och skapar ett samarbete med hemmet. På förskolan skrivs vid behov och i samråd med berörda föräldrar, en språk- och kulturplan. Planen revideras en gång per år i samband med utvecklingssamtalen.

Vi ser vid ett tillfälle ett barn som sitter och ritar en svensk flagga. Hon/han undrar hur hemlandets flagga ser ut, och en pedagog visar på en lärplatta, som barnet sen ritar av. Vi hör också på en samling när barn och pedagoger räknar till tre på olika språk innan de sjunger sånger tillsammans. Först räknar de på svenska sen på engelska och därefter på finska. Pedagogen föreslår att de ska räkna på fler språk och då vill ett barn att de ska räkna på polska. Barnet räknar först och de andra räknar efter. Vid lunchen får en pedagog som önskar lära sig att räkna på polska hjälp av barnet med det. De räknar också på italienska och jämför de olika språkens ljud.

Pedagogerna säger att de lånar böcker och talböcker på andra språk och använder sig av appar. På en avdelning finns en världskarta med flaggor vilket vi ser att barnen är intresserade av. Vi frågar pedagogerna om de uppmärksammar andra kulturer och traditioner vilket de säger att de i dagsläget inte gör i så stor utsträckning. Vi ser dock under vår observation att en avdelning har lämnat ut kopior till föräldrar där de skriver att barnen ofta pratar om olika nationaliteter. De ber föräldrarna att de ska skriva ned var familjen kommer ifrån och om de har några speciella traditioner hemma.

Pedagogerna vi samtalar med tycker att förskolan kan utveckla detta område ytterligare.

Dokumentation av barns lärprocesser

På förskolans väggar ser vi dokumentationer som visar bilder från verksamheten med reflekterande text från barnen. Här finns också bilder som sätts upp dagligen från de aktiviteter barnen varit med om under dagen. Vi läser att: "Bilderna visar en glimt av det lärandet som skett under dagen. Barnen ges möjlighet att med bilderna som stöd/utgångspunkt minnas, reflektera och samtala om det som ägt rum."

Vi läser i förskolans dokument att löpande under året följer, dokumenterar och analyserar pedagoger varje barns utveckling och lärande. Dokumentationerna finns beskrivna i lärloggar i *Unikum* och följer barnen under hela förskoletiden. Utvecklingschefen visar oss vilka möjligheter som finns och hur förskolan använder sig av lärloggarna. Meningen är att barnen ska få minst två loggar per månad, vilka ska kopplas till förskolans målområden och att barnen ska vara delaktiga i detta arbete tillsammans med sina pedagoger. Innehållet i loggarna ska finnas med som grund inför utvecklingssamtalen med föräldrarna. Inför dessa samtal, som sker en gång per termin intervjuas också barnen.

Några pedagoger säger att det tar tid att dokumentera och att de behöver bli mer insatta i Unikum och arbetet med lärloggar. De säger också att de inte använder sig av portfoliopärmar som de tidigare gjort utan all dokumentation ska finnas i Unikum. Vi ser inte under vår observationsvecka att barnen, i någon större utsträckning, har möjlighet att själva ta del och reflektera över sitt lärande i Unikum.

Miljön som stöd för lärandet

Förskolan ligger i ett nybyggt bostadsområde som fortfarande är under expansion. Här finns fyra avdelningar med varsitt större rum och två mindre. De större rummen är indelade i mindre enheter, *rum i rummen*, med varierat innehåll för barnens aktiviteter.

På förskolans ena sida finns två avdelningar för yngre barn och på den andra två avdelningar för äldre. Varje avdelning har rymliga hallar och varje sida delar på ett stort tvättrum med toaletter. I förskolans mitt finns ett stort gemensamt rum som är avdelat med småbord och skärmar, vilket främst används som matsal och ligger intill köket. Vi ser att detta rum också nyttjas av olika grupper för att lägga pussel, rita och läsa sagor. Förskolan har en kock anställd som tillagar maten på plats. De yngre barnen sover utomhus på liggunderlag under tak.

Utomhus finns en gård med asfalt och konstgräs. Här finns sandlåda, gungor, bänkar, kojor, odlingslådor. Mitt på gården finns en stor konstgjord kulle, med en spiralformad väg mot kullens mitt, som barnen kan klättra och leka på. Utanför gården finns en stor allmän gräsyta som förskolan ofta använder till bl a rörelseaktiviteter. Vi ser att barnen självständigt hittar lekar och aktiviteter både utomhus och inomhus.

Samverkan med samhälle, arbetsliv och högre utbildning

Förskolan skriver årligen en kulturplan och erhåller kulturbidrag för de äldre barnen från kommunen. Efter Pysslingens interna observation på förskolan fick de som ett förbättringsområde att arbeta mer med musik och drama. Pedagogerna berättar att de i år bl a använt bidraget till att bjuda in en rappare, som visar en halvtimmes show, *Jompa - Hip Hop-sagor*. Showen berör vänskap, trafiksäkerhet, självförtroende och genusfrågor. Vi ser hur barn och pedagoger intresserat, roat och i dialog med Jompa följer föreställningen.

Förskolan besöker ofta närliggande skogsområden, parker och bibliotek. De äldre barnen, som nästkommande år ska börja förskoleklass, besöker fritidsområden, skolgårdar, museer och teatrar med mera under senare delen av våren.

Två av förskolans pedagoger är *VFU*⁴-utbildade. Förskolan tar emot barnskötarelever och lärarstudenter.

---

⁴ Verksamhetsförlagd utbildning för studenter från lärarhögskolan.

Bedömning i text

Vi bedömer att verksamheten i hög grad är strukturerad och utgår i stor utsträckning från läroplanen. Barnen får ofta pröva olika arbetsformer och de ges stora möjligheter att utvecklas så långt som möjligt.

Utforskande och kreativa arbetssätt präglar verksamheten likaså förekommer arbetssätt som stimulerar samarbete mellan barnen. Språkutvecklande, matematiska och estetiska arbetssätt förekommer i stor utsträckning. Arbetssätt som utvecklar förmågor inom naturvetenskap förekommer ofta.

Pedagogerna användander i stor utsträckning modern teknik som ett verktyg i lärprocessen. Dock ser vi inte barnen använda modern teknik som verktyg för sitt lärande i någon större utsträckning, inte heller för källkritiskt tänkande.

Förskolan har väl fungerade strategier och beredskap för arbetet med barn i behov av särskilt stöd. Verksamheten kan utvecklas och mer anpassas för barn med ett annat modersmål.

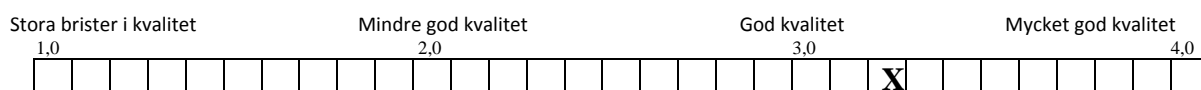
Pedagogiska dokumentationer av barns lärprocesser finns delvis men dokumentationerna kan utvecklas så att alla barn själva kan reflektera och ta del av sitt lärande.

Pedagogiska dokumentationer används i hög grad för att utveckla verksamheten och föräldrar har stor möjlighet att kontinuerligt ta del av dokumentationen främst genom Unikum.

Lärandemiljön är i hög grad stimulerande, utmanande och mångsidig inomhus. Närmiljöns möjligheter komplementerar gården och berikar utomhusmiljön.

Samverkan med samhälle, arbetsliv och högre utbildning sker i relativt stor utsträckning i det pedagogiska arbetet. Kulturupplevelser för alla förskolans barn kan utökas.

Bedömning enligt skala

Ansvar och inflytande för barn

Beskrivning

Ansvar för det egna lärandet

Pedagogerna berättar att de till stora delar följer sina veckoscheman men är mycket flexibla och lyhörda för barnens intressen och viljor, vilket vi dagligen ser. Barnen är indelade i fasta grupper under delar av dagen, men har också frihet att välja mellan grupperna. En pedagog erbjuder en grupp barn, efter fruktstunden som sker utomhus, att gå in med henne för att måla och skapa i ateljén. Några av barnen vill hellre följa med på utflykt till skogen, vilket de får. Några andra följer istället med pedagogen in. Detta förhållningssätt ser vi vid flera tillfällen under vår observation.

I samband med måltiderna får barnen hjälpa till med dukning, ta mat själva, skicka mat till varandra, duka av efter sig och skrapa av sina tallrikar. Några barn får hålla upp mjölk själva från små glaskannor. Vi ser äldre barn som hjälper yngre barn att bre smörgås och hålla upp mjölk vid frukosten.

Vi uppmärksammar att barnen får gott om tid vid av- och påklädning och pedagoger stöttar om de behöver hjälp. De yngsta barnen har sin namnlapp och fotografi på golvet nedanför sin hylla för att tydligt kunna hitta sin plats. När det är dags att plocka undan säger pedagogerna till i god tid så barnen får chans att avsluta sin lek eller aktivitet. Vi ser att de yngre barnen oftast är villiga att hjälpa till och pedagogerna uppmuntrar dem med: "Var ska hammaren vara?", "Bra att du hjälper till!" och "Kom och hjälp att sortera!". När det är dags att plocka undan hos de äldre barnen sätter pedagogerna på en stedsång *Daniel Tiger*, en sång som ett barn har tipsat om. Vi hör hur pedagogerna uppmuntrar och kommenterar barnen: "Bra jobbat kompisar!", "Vad snabba ni är!".

På en av de äldre barnens avdelningar ser pedagogerna att barnen inte är så roade av lässtunden efter maten. Pedagogerna inför då ett nytt system för att göra stunden mer attraktiv, men ändå lugn. De gör ett schema där de med bilder visar på olika aktiviteter att välja mellan. Barnen får en och en, under samlingen gå fram och sätta upp sitt namn under den aktivitet de väljer. Detta är mycket lyckat, berättar pedagogerna för oss.

Vi ser att en pedagog skrivit ned vad barnen saknar i den så kallade hemvrån, vad de vill ha och hur de ska göra för att trivas. Avslutningsvis har pedagogen citerat ett barn: "Man ska vara lika snälla mot leksakerna som mot sina kompisar."

Demokratiska arbetsformer

Pedagoger berättar att de planerar att starta ett *Barnråd*. De håller tillsammans på att utarbeta former för detta. En första punkt de kommer ta upp handlar om att barnen ska få rösta om vilken maträtt de ska äta under förskolans kommande festlunch under den planerade nobelveckan. Barnen är informerade om barnrådet och säger spontant till oss att de längtar till att de ska ha möte och få rösta om maten.

På en avdelning ser vi tygkrokodilen Rosalinda som fått en liten krokodilbebis. På ett anslag bredvid krokodilerna sitter förslag på namn till bebisen och några barn har satt ett streck vid namnet de röstar på. När alla barn har satt sina sträck kommer de att namnge bebisen efter demokratiskt beslut.

Samverkan med föräldrar

På förskolan finns en nedskrivna plan för utvecklingssamtal som hålls en gång per termin tillsammans med barn och föräldrar. I planen läser vi att barnen intervjuas före samtalen. Pedagogerna berättar att de och barn väljer ut delar från dokumentationer där barnen själva har tankar kring sitt eget lärande. Under samtalen tittar de tillsammans på den samlade dokumentationen. En *Plan framåt* fylls tillsammans i där både förskola och hem blir delaktiga i arbetet kring det enskilda barnet. Efter samtalen fyller föräldrar och pedagoger i en utvärderingsblankett.

På förskolan finns ett förskoleråd som träffas en gång per termin eller oftare vid behov. Vi läser ur minnesanteckningar från föregående möte att rådet framöver kommer vara öppet för både representanter och övriga som önskar delta. På rådet diskuteras nuläge, aktuella frågeställningar, arbetet med förskolans värdegrund med mera.

Alla avdelningar bjuder varje termin in till ett föräldramöte. På höstens föräldramöte samtalar de om föräldrarnas förväntningar och diskuterar hur de kan möta dem, säger en pedagog. Flera av förväntningarna fångades upp och finns nu med i likabehandlingsplanen. Här kan vi bli läsa om förhållningsätt mellan barn, bemötande på morgonen och toaletsituationen som föräldrarna haft synpunkter på. Detta är ett sätt följa upp föräldrars önskemål.

Bedömning i text

Barn ges i hög grad möjlighet att ta ansvar för det egna lärandet och förskolans miljö. Deras tankar, intressen och åsikter tas tillvara i verksamheten. Pedagogerna ger barnen ofta gott om tid och uppmuntran att välja aktiviteter.

Barn ges i hög grad möjlighet att påverka sin egen situation i förskolan och de har inflytande över planering, arbetssätt, och innehåll. Organiserade forum för demokrati är under utarbetande på förskolan.

Föräldrarna ges möjligheter att i dialog med förskolan påverka utvecklingen av innehållet i verksamheten. Utformning och innehåll av förskolans utvecklingssamtal bedömer vi som mycket bra, där både barn, föräldrar och pedagoger samverkar.

Föräldrar bemöts positivt av pedagogerna men vi ser också tillfällen på morgonen då pedagoger är ensamma med många barn, vilket bidrar till en mer stressad situation i mötet med föräldrar.

Bedömning enligt skala

Stora brister i kvalitet 1,0   Mindre god kvalitet 2,0   God kvalitet 3,0   Mycket god kvalitet 4,0

I en intervju med pedagoger säger de att den nya organisationen med ledarteamet fungerar bra och att de får stöd i arbetet av teamet. ”Ledningsgruppen stöttar snabbt och bra och det är högt i tak”, säger de. Pedagogerna säger också att de erbjuds stort inflytande i samtal och utformning av dokument rörande mål och utveckling av verksamheten. Även delaktighet i kartläggningar av olika slag som exempelvis arbetet utifrån likabehandlingsplanen, samt verksamhetens olika utvärderingar. När vi frågar pedagogerna om vad de tycker är bra i förskolan nämner de, förutom bra ledning, det goda samarbetet pedagoger emellan som skapar trivsel och gott arbetsklimat. De hjälps åt i praktiska och pedagogiska frågor och ser alla barn som ett gemensamt ansvar, säger de.

Pedagogerna nämner pedagogisk dokumentation som ett förbättringsområde där de anser att lärloggarna i Unikum bör på ett bättre sätt återkopplas till barnen. Lärprocesserna behöver bli mer synliga, även i den dokumentation som finns uppsatta på avdelningarna, säger de. Andra förbättringsområden de nämner är: varierade kulturupplevelser för barnen, genusarbetet bland barnen och samtal i arbetslaget utifrån ett normkritiskt tänkande.

Barnens tankar tas till vara för att utveckla verksamheten när kartläggningar görs och i intervjuer med barnen. Föräldrarna får daglig information om verksamheten och ges möjlighet till inflytande vid utvecklingssamtal, föräldramöten och förskoleråd.

Det systematiska kvalitetsarbetet

Vi läser i förskolans olika dokument om prioriterade mål och utvärderingar. Genom återkommande kartläggningar av olika slag och kundundersökningar sker systematiska uppdateringar i förskolans kvalitetsarbete. Exempel på det är förskolans gemensamma projekt *Livsstil och hälsa*, där värdegrundsarbetet genomsyrar avdelningarnas arbete. Till grund ligger kartläggning utifrån likabehandlingsarbetet, intervjuer med barnen, samtal med föräldrarna och pedagogernas observationer i barngrupperna.

Ledning och pedagoger har olika digitala verktyg som stöd för sitt arbete. I *Styrkortet* finns bland annat målområden, analyser och verksamhetens utvecklingsbehov. Styrkortens huvudområden är *Kund, Lärande, Medarbetare* och *Ekonomi*. I *Unikum* ser vi bland annat dokumentationer av barnens arbete och den kontinuerliga kontakten med föräldrarna. Här finns *Lärlogg, Blogg* och *Pedagogisk Planering*. Barnen har till viss del tillgång till de digitala dokumentationerna av sitt lärande, men vi behöver bli bättre på att ge dem det, säger de avdelningsansvariga pedagoger vi intervjuar. När vi frågar dem om de kan arbeta på ett smidigt sätt med de digitala verktygen säger de att det går bra och allt finns samlat. Andra pedagoger vi frågar säger att det var svårt i början, men det har gått bättre med tiden. Några önskar få mer kunskaper om användandet av exempelvis Unikum och de tycker att det är svårt att få tid till olika uppföljningsarbeten.

Dokument som visar förskolans systematiska kvalitetsarbete:

- *Kvalitetsuppföljningar Pysslingen förskolor*. Beskrivningar i ett ”hjul” när under året som utvecklingsarbetets olika delar ska genomföra
- *Pysslingmodellen*. Ett verktyg som i tre delar bidrar till att synliggöra de områden inom vilka kvalitetsutveckling bör ske.
- *Kvalitetsanalys 2014/15*. Analysen pekar bland annat på att strukturer, rutiner och barns läroprocesser bör vara fortsatta utvecklingsområden i förskolan.
- *Våga Visa föräldraenkät 2015*. Resultatet diskuteras på personal- och föräldramöten, samt i föräldrårådet, berättar förskolechefen. Detta ligger också till grund för fortsatt utvecklingsarbete under året.
- *Plan mot diskriminering och kränkande behandling 2015-16*. Planen innehåller metoder som klargör hur förskolan konkret ska arbeta med planens olika målområden. Här finns också bland annat metoder för främjande, förebyggande och åtgärdande mål.

Möjligheter till kompetensutveckling för personal utifrån verksamhetens behov

Varje anställd har en plan för kompetensutveckling som relaterar till förskolans verksamhetsmål, berättar förskolans ledningsgrupp. Kompetensutveckling består av kursdagar både inom Pysslingen och det som erbjuds från Nacka kommun. Det finns också stöd att få i det så kallade ”helpdesk” inom Pysslingen och pedagogerna byter erfarenheter och kunskaper med varandra genom exempelvis att ha tillgång till varandras ”lärlagar” i Unikum.

Pedagoger vi frågar är nöjda med den kompetensutveckling de får och de möjligheter som erbjuds inom Pysslingen som stöd för den egna kompetensen och den pedagogiska utvecklingen i förskolan.

Samverkan och övergångar inom verksamheten och mellan skolformer

Pedagogerna berättar hur de samverkar när barn ska byta avdelning. Då gör de ett ”baklängsschema” för överkolningen under en vecka, oftast under maj månad. Schemat innebär att barnet är sista timmen på dagen på sin nya avdelning, föräldrarna hämtar där och den tiden utökas dagligen under veckan. Under hela året samarbetar avdelningarna på olika sätt och både pedagoger och barn känner varandra bra, säger pedagogerna. Grundtanken är också att minst en av pedagogerna byter avdelning årligen, vilket ökar tryggheten för barnen i den nya miljön.

De barn som ska börja förskoleklass nästkommande höst träffas två gånger i veckan i tvärgrupp under hela verksamhetsåret och att de genom dagliga kontakter känner varandra väl. I maj månad fram till midsommar bildar de en egen grupp, Sommarklubben, vilket innebär en verksamhet med utelek och utflykter av olika slag. Pedagogerna följer med barnen och hälsar på i de olika skolor de ska gå och har, tillsammans med föräldrarna, kontakt med förskoleklassens pedagoger. Samarbetet med Sommarklubb och övergångar till skolan fungerar bra, säger de pedagoger i förskolan som vi frågar. Förskolechefen säger att förskolan följer den plan för samverkan mellan förskola och skola som de upprättar i augusti.

Bedömning i text

Förskolechef/ledningsteam har i stor utsträckning kunskap om verksamheten innehåll och har utveckling av den pedagogiska kvalitén i fokus.

Förskolans arbete med genusfrågor, barnens arbetsmiljö samt pedagogisk dokumentation kan ytterligare utvecklas och vi ser dessa som förbättringsområden för ledning och arbetslag.

Förskolechef/ ledningsteam ger i hög grad pedagogerna möjlighet till delaktighet och inflytande i olika utvecklingsprocesser, uppställda mål och verksamhetens utvärderingar. Föräldrarna medverkar genom att ge sina synpunkter i olika sammanhang och barnens tankar tas tillvara genom exempelvis barnintervjuer.

Förskolechef/ ledningsteam tar i hög grad ansvar för att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp, utvärdera och utveckla verksamheten. Det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras och pedagogerna har stor delaktighet i det arbetet.

Det finns inom Pysslingen en mångfald av koncept inom de digitala verktygen som utgår från läroplanens mål, men också en mängd olika begrepp som inte har igenkänning i läroplanen. Det tar tid för pedagoger att sätta sig in i koncepten, se koppling till läroplanen och vidare till att implementera målen i verksamheten. Vi ser detta som ett förbättringsområde i syfte att alla barn ska erbjudas ett likvärdigt innehåll för sitt lärande.

Det råder god stämning och respektfullt bemötande mellan vuxna i förskolan och samarbetsformer mellan avdelningarna förekommer i hög utsträckning.

Personalen erbjuds till stora delar kompetensutveckling som är kopplad till verksamhetens behov. Pedagogerna är nöjda med sina utbildningsmöjligheter.

Det finns ett väl fungerande samarbete med övergångar inom förskolan och till skolan.

Bedömning enligt skala

JÄMFÖRELSE MED TIDIGARE OBSERVATION

Förskolan är inte tidigare observerad.

REFERENSER

Läroplan för förskolan, Lpfö 98/10, Skolverket 2010 (reviderad)

- Arbetsplan för modersmålsstöd i förskolan
- Hedvigslunds organisation, uppdaterad september 2015
- Rutiner/flöde för att säkerställa att utbildningen motsvarar de krav som ställs för att barnen ska nå målen i läroplanen, uppdaterad oktober 2015
- Rutiner för särskilt stöd, 2014-05-12
- Pedagogisk kartläggning i Förskola, reviderad juni 2013
- Samverkan förskola/vårdnadshavare 2015-11-23
- Hedvigslunds plan framåt med barnintervju 2015-10-07
- Minnesanteckningar från förskolerådet 13/10 2015
- Minnesanteckningar från personalmötet 2015-11-02
- Bedömningsmatris förskola 2015
- Bedömningsmatris grundskola, förskoleklass och fritidshem 2015
- Metodbok observationer 2014
- Rapportmall förskola 2015
- www.danderyd.se/vagvisa
- www.skolverket.se
- www.pysslingen.se/Hedvigslund

Kommentar från förskolans ledning till observationsrapporten

Förskolans/skolans arbete med observationsrapporten

Observationsrapporten är en del av förskolans halvårsanalys. Halvårsanalysen är en del av vårt systematiska kvalitetsarbete och hjälper oss att rikta arbetet framåt. Halvårsanalysen baseras på barnens perspektiv, vårdnadshavares förväntningar och återkoppling och den är framtagen med hjälp av pedagogers och ledningsteamets reflektion, analys och utvärdering av verksamheten och verksamhetsplanen. Observationsrapporten kommer att skickas ut till vårdnadshavare med kommentarer från förskolan för att under terminen följas upp med vårdnadshavare.

Kommentar till observationens resultat

Observationsrapporten speglar verksamheten och är i linje med vad vi tänker är förskolans styrkor och utvecklingsområden. Vi vill komplettera med att vi har förskollärare som ansvarar för och säkerställer att varje barn får del av läroplanen samt att varje barn får sin läroprocess dokumenterad. Utvecklingschefen följer upp förskollärarna för att i sin tur säkerställa det systematiska kvalitetsarbetet. Varje barns utveckling och lärande dokumenteras på varje avdelning oberoende på hur många som är trygga med Pysslingens verktyg i Unikum. Vi vill också tydliggöra att Pysslingens verktyg och styrdokument är baserade på läroplanen.

Förbättringsområden i observationsrapporten

Vi kommer att stärka förskolans pedagoger i Pysslingens styrdokument och verktyg och utmana därefter. Det gör vi bland annat med gemensamma Helpdesk tillsammans med utvecklingschef.

Vi har en kommunikationsmall inom Pysslingen Förskolor som förtydligar hur vi kommunicerar internt och externt. Tillsammans kommer vi att arbeta med mallen för att få en trygghet bland pedagogerna i mötet med vårdnadshavare och barn. Vi kommer att fördjupa oss i värdegrundsarbetet med hjälp av de projekt vi har på förskolan. Ledningsteam finns till stöd i detta arbete. Utvecklingsområdena tillsammans med halvårsanalysen kommer att vara utgångspunkten för kommande termin.

Nacka, 150121

Malin Castren

Elise Sillevi Smitt

Mia Blomberg

Förskolechef

Biträdande förskolechef

Utvecklingschef

